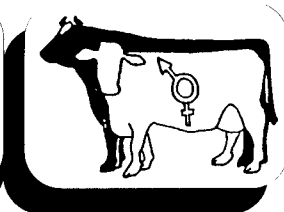

טיפוח פוריות

ייצוא חומר גנטי מישראל

דן קלי, השרות להזרעה מלאכותית

את ייצוא הבקר לחלב על ידי מימון מלא או חלקי של הובלת הבקר לארצות היעד, כך שמצאנו עצמנו בשבע השנים האחרונות לחלוטין מחוץ לשוק המכירה של מבכירות לחלב.

ייצוא חומר גנטי יכול להתבצע בחמישה נתיבים שונים:

- מכירת מבכירות בהריון.
- מכירת עגלות צעירות, 5–6 חודשים.
- מכירת עובדים.
- מכירת זרמה.
- מכירת עגלי רביה או פרים נבחנים.

בשנים האחרונות רוב היצוא הגנטי מישראל בוצע אך ורק בדרך של מכירת זרמת פרים נבחנים, יצוא שבמשך כ-20 שנים הצטבר לסך 2 מיליון \$ עם ערך מוסף של 90 אחוז. לאחרונה שוק הזרמות בעולם הוצף בזרמה זולה מארה"ב ואירופה ומפרים מספקים ברמתם הגנטית. אמנם, עובדה נוחה למגדלי בקר שחור-לבן בעולם אך לא כלכלית לשוק מוכרי הזרמה. כיום קשה מאד למכור זרמה גם במחירים נמוכים ובנוסף לכך, על זרמה מישראל חלות גם דרישות וטרינריות קשות ומכבידות.

יש לדעת שבמכירת זרמה המרחק וההובלה אינם בעלי משמעות, מה שלא כן במכירת עגלות ועוד יותר מכך, במכירת מבכירות.

ארצות היעד

מן האמור לעיל מובן, שאין בעיה לספק זרמה לכל מקום בעולם, באם נצליח למכור. אך בייצוא של עגלות ומבכירות עלינו לנסות

החקלאים המתפרנסים מענף הבקר לחלב בעולם מתחלקים לארבע קבוצות, על פי התמחותם:

- חקלאים שרק מייצרים חלב, לא מגדלים בני-בקר ורוכשים את המבכירות.
- חקלאים המייצרים חלב ומגדלים את הגידול לצורך תחלופת העדר בלבד ואינם עוסקים בגידול ופיטום עגלים, מוכרים את העגלים בשבוע הראשון להיוולדם.
- חקלאים המייצרים חלב שגם מחזיקים שלוחת גידול עגלים ופיטומם.
- חקלאים מייצרי חלב המפתחים שלוחה של מכירת עגלות ומבכירות לחלב.

בארצות שטיב הבקר בהן מעולה ישנה השלוחה הנוספת – גידול מבכירות לרביה ולייצוא (ארה"ב, קנדה והולנד). שלוחה זאת שהיתה קיימת בעבר הרחוק גם בישראל הביאה לכך, שישראל ייצאה לאירן כ-20.000 מבכירות, בנוסף למבכירות שיצאו למצרים, תורכיה, קפריסין, איטליה, זמביה, תאילנד, הונגריה ועוד.

בשבע השנים האחרונות שלוחה זאת נדחקה ובעצם חוסלה וזה עקב העובדה, שגידול מבכירות בישראל יקר ואצל המתחרים שלנו מארצות השוק המשותף גידול המבכירות זול יותר. כמו כן, שם קיימת סובסידיה ממשלתית לכל ראש היוצא את השוק המשותף ולכן המחיר הבסיסי הוא נמוך ולא ניתן להתחרות בשוק זה. בתקופות מסוימות ממשלת ארה"ב סיבסדה

הנושא, אך זה ניתן.

☆ על השירותים הווטרינרים שלנו יהיה לנסות לדון ולשכנע את עמיתיהם בארצות השכנות, שהעדר הישראלי בבקרה מלאה במשך כל השנה ולכן הבדיקות השגרתיות המבוצעות בעדר צריכות להיות מספיקות ומצדיקות קבלת אישור להכנסת הבקר לארצות השכנות ללא צורך בהסגר חיצוני, כי אם רק בידוד הקבוצה ברפת המקור, דבר המקובל בארצות הקהילה האירופית.

☆ הצגת הבקר למכירה או בחירתו על ידי הקונים הפוטנציאליים תיעשה במשקי הגידול עצמם על ידי הקונים בביקור מיוחד המאורגן לקראת תצוגת הבקר השנתית בישראל, כשיחידה מיוחדת תכין תיאומים לביקורים אלה ולהצגת הבקר העומד למכירה.

☆ הבקר שייבחר יופרד במשק לקבוצה נפרדת ויתכן שתידרשנה בדיקות כלשהן על ידי הארץ הרוכשת. עם סיום הבדיקות תוכנה התעודות הווטרינריות המתאימות.

☆ ההובלה תעשה על ידי הקונים עצמם, לאחר שישופקו התעודות הווטרינריות ויוסדר ההסכם הכספי.

☆ לאחרונה נבדקת האפשרות להקמת אזור בערבה, שיהיה חופשי מפה וטלפיים, אזור בו לא יבוצע חיסון לפוט. אזור זה עשוי להבטיח אספקת בקר לארצות נוספות האוסרות על הכנסת בקר מאזורים בהם הבקר מחוסן.

התמורה החזויה לענף הבקר

☆ הגדלת המחזור הכספי והגדלת הרווח למשקים שיעסקו בשלוחה זאת.

☆ $1000-1200$ \$ x 20.000 ראש, מחזור של כ-20-25 מיליון דולר ברוטו (כ-70 מיליון ש"ח) (שווה ערך לייצור נוסף של 50 מיליון ליטר).

☆ הכנסה של 100-300 \$ למכירה נמכרת.

☆ כיום אורך החיים של הפרה הישראלית קצר (עומד על 2.7 תחלובות). אחת הסיבות לאורך חיים קצר זה הוא הלחץ של המלטות המבכירות שגודלו במשק ועומדות להמליט,

לפתח את "השוק הטבעי" המתאים לישראל קרי, הארצות השכנות הרוכשות כרגע את הבקר באירופה. לאחרונה, עם ההתפתחויות המדיניות באזור, חתימת הסכם השלום והעדיפויות שיינתנו לפרויקטים כלכליים חקלאיים עלינו לקרוא נכון את המפה ולהיערך למכירה מאסיבית של מבכירות חלב לארצות האזור. טיב הבקר הישראלי המאוקלם בתנאי האזור והתנובה המושגת בישראל משמשת כגורם אטרקטיבי לבוקרים רבים באזור המזרח התיכון. אך המחירים שאנו מבקשים עדיין גבוהים, בהשוואה למחירים האירופיים המלווים לעתים גם בסובסידיה.

בישראל כ-130.000 המלטות בשנה כש-20% מהולדות מאבדים זהות ונשארים כ-100.000 ולדות, מהם כ-45.000 נקבות. העדר הישראלי זקוק לכ-25.000 מבכירות בשנה לתחלופה. מכאן שישנה אפשרות שיווק של כ-20.000 מבכירות בשנה, הקף של כ-20-30 מיליון \$. השיווק לארצות האזור חייב להיעשות בצורה יעילה ובהוצאות נמוכות ביותר ומבוסס על העקרונות כפי שיפורטו כאן להלן.

☆ **עלות המבכירה.** כאמור, עלות המבכירה באירופה היא בין 900-1200 \$ סי"פ* עם עובדות אלה עלינו להתמודד ולהצלח, או לא לפתח את שוק המבכירות. בירדן נמכרו מבכירות מגרמניה ומהולנד כשכל העלויות הגיעו ל-1700-1900 \$. לשם פיתוח ענף זה עלינו להתמודד עם מחיר גידול המבכירה. יש לנסות להגיש תוכנית לגידול מבכירה עד גיל 18-20 חודש, כשהיא ב-6 חודשי הריון במחיר של 1.000 \$ (±100). התכנית חייבת להתבסס על העובדה, שבמשקים יש סככות ריקות הקיימות במשק, מרכזי מזון קיימים, עגלות מערבלות, ציוד שכיום לא מנוצל במלואו עקב העובדה שמרבית המשקים מייצרים את מכסת החלב בפחות פרות. יש לנסות לבנות תוכנית גידול עגלות על מזונות זולים (הצעות מאנשי הזנה). אם השימוש במזונות זולים יותר יחייב זמן גידול ממושך יותר, יש לשקול עניינית את

* CIF, הווה אומר מחיר+ביטוח+הובלה.

הטבעי" – תגרור אחריה גם אספקת זרמה באופן קבוע, ואולי פרי רבייה וכן ספקי ציוד וידע ישראלים.

לסיכום

לישראל יש פוטנציאל ליהפך בטווח הארוך לספקית המועדפת לאספקת החומר הגנטי הישראלי בארצות המזרח התיכון. יש להתארגן לכך ולהכין תוכניות כבר עכשיו ובהקדם, את הפירות נקצור בעתיד.

החוקר

וזה בתנאי מכסת חלב וחשש לחריגה שאינה כדאית מבחינה כלכלית. עובדות אלה מביאות לכך, שנושחטות פרות מבוגרות שיכלו להמשיך ולהיחלב ולהמליט. מכאן שעידוד מכירת מבכירות לייצוא יוריד לחץ זה ויגרור להעלאת אורך חיי הפרה בעדר, עובדה שתביא ליעילות עקב כך שההוצאות הקבועות לגידול מבכירה תתחלקנה על יותר תחלובות. את החישובות המדוייקים נשאיר לכלכלנים.

★ מכירות מבכירות לשוק זה – "השוק

זיהוי תאומים ברפת חורשים

מ. רוך, א. פלדמסר, א. תגר ומו. בנד
היחידה לגנטיקה, המכון לבע"ח, מינהל המחקר החקלאי

(אללים) לסמן הגנטי, מתקבל ביטוי של כל 4 הכרומוסומים לכל תאום באנליזה של דם, לעומת 2 כרומוסומים בלבד באנליזה של שיער. התבקשנו לבדוק מקרה מעניין ברפת חורשים: בליל ה-17.1.97 נולדו 2 עגלות ועגל לשתי אמהות. הרפתן ביקש לדעת, האם זוג התאומים כלל את העגל ואם כן, איזה עגלה היא תאומה לעגל ועלולה עקב כך להיפגע בהתפתחות המינית. הרפתן מעוניין להימנע מגידול עגלות אילוניות, אשר בסבירות גבוהה לא יגיעו להריון. נמצא ששתי האמהות הורעו

בעבודה קודמת ("חקר ומעש" 17) הצגנו שימוש בסמנים גנטיים לזיהוי תאומים דור ביצתיים (לאזיהים). תאומים בבקר מאופיינים בקיום גשרים בין כלי הדם שלהם ברחם המאפשרים מעבר חלקי של כדוריות דם בשני הכיוונים. לפי כך הוכחנו, שבדיקת מספר סמנים גנטיים מדם מציגה בחלק מהם את הגנוטיפ של שני התאומים יחד. לעומת זאת, בדיקת שיער מראה את הגנוטיפ העצמי של כל תאום. לדוגמה, אם לכל תאום יש בשני הכרומוסומים ההומולוגיים מופעים שונים

